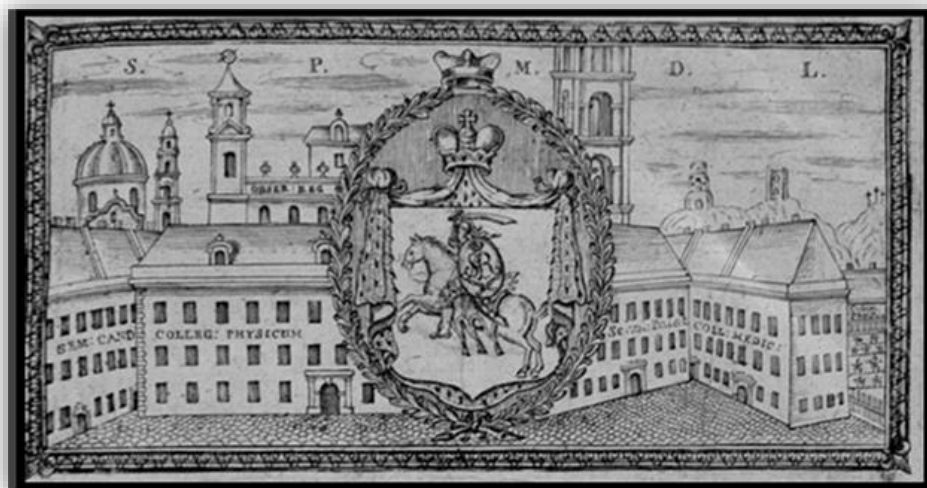

Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė XVIII amžiuje Pilietis. Šeima. Edukacija

Skiriama 250-osioms Tautinės edukacinės komisijos įsteigimo metinėms

2023 m. gruodžio 7–8 d.

Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai
Katedros a. 4, Vilnius

Organizatoriai

Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai
Lietuvos istorijos institutas

Konferencijos partneris

Lenkijos Respublikos ambasada Lietuvos Respublikoje

Anotacija

XVIII a. Abiejų Tautų Respublikos visuomenėje plintančios Apšvietos idėjos brandino mintį, kad, norint sustiprinti valstybę, būtina iš esmės pagerinti jaunosios kartos ugdymą, o mokslo žinias privalu kuo plačiau skleisti tarp įvairių luomų gyventojų. Švietimo sistemos reformatorius pijoras Stanislovas Konarskis, kreipdamasis į politinės tautos atstovus, tvirtino, jog „Respublika bus tokia, kokie bus jūsų vaikai, ateityje perimsiantys valstybės reikalus“, nes viskas priklauso nuo atsakingo ir apdairaus lavinimo, ir tik gerai išsilavinę, garbingi žmonės „galės tapti pavyzdiniais piliečiais, beatodairiškai mylinčiais tėvynę ir pasirengusiais jai tarnauti“¹. Besikeičiantį Abiejų Tautų Respublikos visuomenės požiūrį į ugdymo svarbą liudijo teatinų (1737) ir pijorų (1740) kolegijų įkūrimas Varšuvoje, 1751 m. Vilniuje veiklą pradėjusi Jėzaus Draugijos kolegija kilmingiesiems bei 1756 m. įkurta Vilniaus pijorų kolegija. Valdovo Stanislovo Augusto iniciatyva Varšuvoje įkurtas Jo Karališkosios Malonybės Varšuvos kadetų korpusas, dar vadintas Riterių mokykla, turėjo paruošti kraštui ir valdovui atsidavusius žmones, kurie ilgainiui užimtų tam tikras pozicijas tiek kariuomenėje, tiek bendrai krašto valdymo srityje, sudarydami atsvarą tradiciškai dominuojantiems didikų palikuoniams, ir taptų kuriančiąja bei reformuojančiąja valstybės jėga. Svarbus vaidmuo ugdant vaikus buvo skiriamas šeimai, akcentuota tėvų pareiga rūpintis vaikų lavinimu. Neatsiejama ugdymo dalimi tapo tėvų rengiamos edukacinės instrukcijos.

¹ Konarski S. *De viro honesto et bono cive ab ineunte aetate formando*, [Warszawa], 1754.

XVIII a. pirmoje pusėje prasidėjusį Bažnyčios globojamos švietimo sistemos modernizavimo procesą vainikavo 1773 m. spalio 14 d. Abiejų Tautų Respublikos Seimo priimtas nutarimas dėl pasaulietinės švietimo organizavimo ir priežiūros institucijos – Tautinės edukacinės komisijos – įsteigimo. Abiejų Tautų Respublikoje buvo įvesta vieninga trijų pakopų mokyklų sistema, intensyviai steigtos pasaulietinės pradinės mokyklos, plėtojamas vidurinių mokyklų tinklas, pertvarkyta aukštojo mokslo sistema, atnaujintas mokymo turinys ir dėstymo metodai.

Minint Tautinės edukacinės komisijos įsteigimo 250-ąsias metines rengiamos tarptautinės mokslinės konferencijos dėmesio centre – XVIII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės visuomenės istorija, tautos ir piliečio sąvokų turinys ir jo kismas; socialiniai ryšiai ir santykiai šeimoje, vaikų ugdymo modeliai ir jų kaita; švietimo sistemos reformavimas (idėjos, programos, kūrėjai); pilietiškumo ugdymas; Tautinės edukacinės komisijos veikla ir reikšmė; Vilniaus universiteto – Vyriausiosios Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės mokyklos ir kitų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės švietimo institucijų veikla (mokslininkai, pedagogai ir jų darbai); edukacinė literatūra (vadovėliai, jų rengėjai, leidėjai, sklaida) ir kiti klausimai. Naujas siūlomas teminis laukas šių metų konferencijoje – XVIII a. istorija ir paveldas atminties institucijose ir kultūrinėje edukacijoje: geroji patirtis ir iššūkiai.

Numatomi teminiai konferencijos pranešimų blokai:

- XVIII a. visuomenės pokyčiai: asmuo, tauta, pilietis;
- šeimos istorija ir jos vaizdinys XVIII a. raštijoje bei dailėje;
- švietimo sistemos organizavimas ir jo pokyčiai: mokykla, mokinys, mokytojas;
- profesinis lavinimas;
- pilietiškumo samprata XVIII a. raštijoje;
- XVIII a. istorija ir paveldas atminties institucijose ir kultūrinėje edukacijoje.

Maloniai kviečiame konferencijoje dalyvauti istorikus, edukologus, literatūrologus, kultūros ir švietimo istorikus, menotyrininkus, filosofus, muziejininkus bei kitų kryptų ir sričių tyrinėtojus. Pranešimų temas bei trumpas 3–4 sakinių anotacijas prašom siųsti konferencijos koordinatoriams iki **2023 m. liepos 31 d.**

Konferencijoje skaitytų pranešimų pagrindu parengtus straipsnius planuojama publikuoti atskiru teminiu „XVIII amžiaus studijų“ leidiniu.

Konferencijos kalbos – lietuvių ir lenkų (sinchroninis vertimas)

Konferencijos organizacinis komitetas

Doc. dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė (Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Lietuvos istorijos institutas), komiteto pirmininkė

Dr. Lina Balaišytė (Lietuvos kultūros tyrimų institutas)

Doc. dr. Vydas Dolinskas (Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Vilniaus universitetas)

Doc. dr. Liudas Glemža (Vytauto Didžiojo universitetas)

Doc. dr. Robertas Jurgaitis (Lietuvos istorijos institutas)

Prof. dr. Valdas Rakutis (Lietuvos Respublikos Seimas, Klaipėdos universitetas)

Dr. Adam Stankevič (Lietuvos istorijos institutas)

Kontaktai: xviiiamzius@gmail.com, smigelskyte.stukiene@gmail.com; tel. +37068448885

